

Naša Sloga izlazi svaki 1.
i 18 dan mjeseca i stoji s
poštarinom za cijelu godinu
2 for. a za kmeta 1 for.;
razmijerno za pol god. 1 f.
a za kmeta 50 novč. Izvan
čarovine višo poštarna. Po-
jedini broj stoji 6 novč.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politični list.

"Siegom rastu malo stvari, a nešloga sto pokvati." *Nar. Post*

Godina VII.

U Trstu 1. Oktobra 1876.

Broj 19

Pogled po svetu.

U Trstu 30. rujna 1876.

Stopili smo u jesensku dobu, a tim i u življe političko vrieme. Ugarski parlament otvorio se već prošle srede, a naše carevinsko vijeće da će se sastati dne 19. oktobra. Naši i ugarski ministri da su se opet ovih danah dogovarali o uzajemnoj austro-ugarskoj nagodbi, pak da su se privremeno i sporazumjeli o svem, samo da nisu o tom, tko da platí osamdeset milijunah, što je bečka narodna banka uzajmila carstvu za skupne državne naše i ugarske potrebe. Ugarski bo ministri da neće o tom dugu ni da čuju, a naši dokako nemogu i nesmiju, da ga samo ovoj polovicu o vrat objes. Toga radi među našimi Niemci vlada velika ogorčenost proti Magyarom. Jma jih među njimi, koji su skloni prekinuti s Ugarskom i svaki savez prije, nego li još i dalje trpit magjarske hire i mušice. Nego sav taj posao da će doći pred ugarski parlament i naše carevinsko vijeće, pak onda ćemo viditi na čem smo. Ako se pak nebi moglo nikako postići sporazumljenje, onda vele, da će jedno i drugo vijeće imenovati uzajemno povjerenstvo, u koje da će bit pozvan i jedan stranac kao nepristran sudac, pak što učini to povjerenstvo, ono da će valjati za nas i za Ugarsku. Evo kamo nas je doveo dualizam ili razpolovljene carstva! Nego mi smierimo mislimo, da neće doći do toga, jer i ujemački i magjarski listovi očito kažu, da se Niemci i Magjari moraju pošto poto spoznati i složiti, da se mogu što uspješnije oprijeti Slavenom, pa tako će i biti.

Iz ostalog sveta najkrupnija novost jest ta, da je srbska vojska pod Aleksincem proglašila kneza Milana kraljem srbskim. Na taj je proglaš pristao i skupštinski biogradski Odbor te naložio srbskoj vlasti, neka skloni kneza Milana, da primi naslov, što mu ga pruža vaskolik srbski narod, koji daje spremam propliti za njega i zadnju kap krvii. Još se nezna, što će knez učiniti, jer da ga je strah, da bi kraljevski naslov sasvim promienio njegov položaj naprama velikim europejskim državam, koje da jamče za obstanak Srbije kao kneževine, ne pako kao kraljevine. Dne 15. oktobra da će se sastati velika srbska skupština i onda ćemo viditi daljnji razvoj te preznamenite za srbski narod stvari. Izmedju svih europejskih država jedina bi reć Austro-ugarska nije zadovoljna tom promjenom u Srbiji. A naime Magjare jest to ubolo u živo srđe. Pa da je na njihovu, oni bi danas krenuli svom našom vojskom u Srbiju, da ukrote tobože srbsku smiclost, što su se usudili u njihovoj granici osnovati slavensko kraljestvo, pa mankar se tim zaratiti i sa samom Rusijom. Magjar neće pa neće, da se igdje Slaven digne, jer da to smeta njegovim narodnim težnjajem. Ali gdje stoji pisano ni na nebu ni na zemlji, da jedan narod mora za to robovati, jer drugi nebi mogao inače gospodavati? A taj dogadjaj baš znaumeće ni više ni manje nego neodvislost Srbije i od Turske i od svake druge na svetu države.

Tomu dogadaju dala je povod sama Turska svojom prenastojtu. Jer valja znati, da su se i srbska i turska vojska bile mučke kao sporazumjeli, da malko počinu i da se odmore. U to su vrieme evropske sile radile u Carigradu, da se dodje do primirja, a za tim i do stanovita mira. Ali Turska nehtjede primirja nego odmah mir, nu pod takovimi uvjeti, da bi Srbije nestalo u onaj čas, kad bi prihvatala te uvjete. Srbska vojska, da odgovori Turkoj i vjezinim zaštitnikom kako se pristoji, izviknu kneza Milana nezavisnim srbskim vladarom. To nije ništa nova, jer je Srbija bila kraljevinom i prije nego su Turci obladali Carigradom. Ali buduć, da je ruski general Černjajev imao čast, viestiti knezu tu vojskinu izjavu, to sad svjet veli, da je ono rusko maslo. Ako jest, toliko gore po Turke, jer Ruska sigurno neće da ostane na polu puta. Toga radi sad se sav svjet pita, što će biti; a najobćenitije mišljenje jest to, da će Rusija Turskoj rat naviestiti, da konacno razpregne Slavene iz gujusnog turskog jarma. Čita se, da je ovih danab prispiuo u Beć ruski grof Sunarakov, koji da je donio našemu caru ručno pismo cara Aleksandra. Nikto nezna, sto u tom pismu stoji, al svi tvrde, da se vrti okolo Turske, a

gros Sumarakov da mu čeka na odgovor. S druge strane stvar je očita, da glede iztoka između Rusije i Prusije obстоји podpunkt sporazumljenje. Ruski car Aleksandar i kad bi htio, vele da ne može zadržati ruskog naroda, da neprovale u Tursku. A i jest čudo, što taj narod čini, kolike novece i kolike ljudi evašće ³ Srbiju, da prekine lancu, što drže spetu našu u Turkoj braci. Iz toga dakle mora najposljepo buknuti očit rat.

A kad to bude, onda je Turskoj odzvonišo, jer osim Njemačke stoji uz Rusija i Talijanska, koje se narod prošlih danah na pučkih sastancih iliti taborib u prvih talijanskih gradovih izjavio jednoglasno za Slavene, a proti Turciju. Slava talijanskomu narodu! To isto valja reći i o narodu engleskom, samo što sadašnja engleska vlada još uvjek misli, da se može i Kršćanom pomoći i Turska očuvati, ali najbrže da će il ova il koja druga tamo vlada najposlje za narodom potegnuti, pa onda je stvar gotova. Nego neka naši čitatelji nikad nezaborave, da je politika veoma prevrtljiva stvar, pak da bi se moglo sve drugaće dogoditi, nego li sino mi to ovdje naertali.

Od 24. amo na Moravi se opet vrste bitka za bitkom medju Srbi i Turci, ali kao nikad tako se ni sad pravo nezna, kako tamo stvari stoje, jer po raznih viestik današ su dobitnici jedni, a sutra drugi. Što je stalno jest to, da se Srbi pripravljaju za zimsko ratovanje, pa i ako sami ostanu, da nemisle nikako oružja položiti.

I tim smo se za ovaj put oduzili našim čitateljima za „Pogled“ i za „Srbsko-turski rat.“

Turci i njihova vjera.

(Dalje — vidi broj 17.)

Ajde da dopobrijimo cunje, dronjke i odrpine na onom smješnom svetu, kojemu smo ono prispodobili tursku vjeru, što je okužila i raztočila tolike plemenite i darovite narode, te pretvorila u divljac i pustos najlepše i najplodnije evropske zemlje, izuzam krasnu i divotnu Italiju.

Po Koranu dakle, kako bi zadnji put rečeno, šta je komu sudjeno, to mu se i dogodi, pa radio on, što mu sveta draga. Zato Turčin, pušćajući sve na Boga i njegovu providnost, čeka u nehajstvu i nemarnosti, da ga zadene smrt. Kad umre, dodje prorok Muhamed, ubвати ga za onaj percin iliti kitu, što svaki pravovjerni Turčin goji na svojoj ošišanoj tikvi, pa ga vodi na drugi svjet prieko nekakva mosta, tanka i ostra poput brijejaljue britve, izpod kojega šume pakleske muke, kao voda, što je pribrapila na uzak slap te pada u dubok i krvoputan jaz. Ako je griesnik, nemože preći, nego se omaleti u onaj jaz i za vavjeck pogubi. Ako nije, prolazi sretno i prispije u dženet iliti turski raj, gdje ga čekaju sve sama takova tjelesna razkošja i razblude, što nije može pomicliti samo najvraća i najbujnija iztočna glava. Pa što je tko sjedio više na ovom svjetu, to će na onou više i jače uživati. A kad jednom bude uskrsnuće mrvih, pokojni će se zaodjeti svojim tielom i svojom kožom, ali se neće preobraziti. Za tim će bit sudnji dan, koji da će trajati pedeset tisućah godina.

To su eto u kratko glavni članci turske vjere, koji su donekle, kako svaki lako vidi, glupo i smješno opomašanje židovsko-kršćanskih Bogom objavljenih istinah.

A koje su pak dužnosti pravovierna Turčina? Pravo reći, Turčin osim vjere neima nikakvih drugih dužnosti, jer je za njega vjera jedina spasavajuća kriješta. Iz toga se vidi, da neima lagljenje vjerskog zakona od turskoga. Al ipak onaj, koji je složio Koran, nemogao da nepropiše *Musliminom* i koješta, što će ako ne drugo barem svetu u oči udarati. Tim prve i najveće dužnosti svakoga Turčina jesu, moliti, postiti i milostinju dieliti. Turčin mora pet puta na dan moliti, okretnut licem prama svetom gradu Međi. Prije molitve mora se umiti. Polag te zapoviedi reć bi, da bi imao bit Turčin bogzna kako čist, pa ipak neima na svetu blatinjega, gnusnijega i smrdljivijega stvorenja od Turčina. On je

pun smrada i svakojakog gada, a naime nekojih gnusnih životnjah, kojih on nebi ubio za živu glavu. Druga njegova dužnost jest ramazan ili post, što ga Turci poste cij mjesec danah. Ali kako je čudna njihova molitva i njihovo umivanje, tako je čudan i taj njihov post, jer dočim danju od jutra do večera poste i spavaju, to noću bđiju te se razsipno goste i časte pricicomernim jelom i pitjem. Turčin nesmije piti vina, ali to je za njega čestim gore, jer se opije rakijom i drugimi pitji, koja mu nisu zabranjena, škole zdravlju duše i tjelesne neizmierno više od vina. Za postom dolazi milostinja, koju on rado dieli, premda neima većega škrte od Turčina; ali baš zato ta njegova milostinja nije izljev njegove ljubavi prama iskrnjemu, nego nekakva finansijska operacija. Njegova milostinja jest kapital, što libvar daje na interes onamo, dje će mu više nositi.

Osim toga Turčin je dužan, ako mu je ikako moguće, barem jedan put u životu hodočastiti u sveti grad Meku. Ali njegova prva i najveća dužnost jest, vojevati proti nevjernikom, da se il izkoreni i zataru, il preobrate na tursku vjeru, pa da vjeruju, da Bog je Bog, a Muhamed da je njegov prorok. Tko toga neće, taj se mora posjeti, il pak bez prava i pravice do smrti robovati.

(Slijedi ēe.)

Dopisi.

Iz srednje Istre mjeseca rujna.

„Svoje brani, tudje poštuj.“ Rieči su to istinite i neopravzive. Družtvu, koje te rieči ne izvršuje, nemože uspovjati. Naša šarenjačke glavice kao da za te rieči neznavaju. To se opetovanom pokazalo sliedećem prigodom. Pred nekoliko danah čitalo se u nekih trčanskih novinah, kako su se neka gospoda ljudila na neki njemački uapis na pazinskoj željezničkoj postaji. Skoro da nisam vjerovao onomu dopisu, ali došav ovih danah u Pazin, osvjedočih se osobno, da je istina. Pa kakvi je to napis?

Nad vratima pazinske postaje ima daska, na kojoj se čita: „Mitterburg-Pisino“. Ime „Mitterburg“ neglasi lijepo u ubu te gospode, pak ajde, da se izbriše i da ostane samo Pisino!

„Pisino“ je po njihovu pravo starinsko ime ovoga mjesta te s toga neće da se zove ni „Mitterburgom“, a još manje našim pravim imenom „Pazin“.

Ako i pretjeranim putem, tu su ipak ta gospoda pokazala, da valja braniti svoje. Ali rieč je, da pošten čovjek svoje brani, a ujedno tudje štuje. Na drugi dijel ove poslovice kao da ti ljudi zatiskuju svoje uši. Oni evo hoće, da tobože svoj Pisino obrane, a pri tom gaze tudje. Hoće da vam to razjasnim sa nekoliko primjera.

Svuda po Istri, a i u Pazinu, ima normalskih i pučkih školah za mužko i žensko. Puno ima u tih školah čisto hrvatske djece, a to se osvjedočih i po školskom izviesču. Roditelji im plaćaju, čini mi se, 15 po sto za škole, a u vremenu od četiri ljeta nečuju ta djece jedne jedine rieči hrvatske! Nešto znaju natucati iz talijanske knjige, ali nerazumiju ni šupa boba. Mimoći su te i mnoge druge naše rane, a spomenuti još samo ovo.

Svi sudovi i uredi svaki božji dan obće sa čisto hrvatskim narodom, a ipak se služe isključivo nerazumljivim za kmeta talijanskim jezikom. Po tom bi reč, da su ovdje kmeti za sude, a ne sudi za kmete. Šarenjaci nas naši krste barbari i drugimi pogrdnjimi imenima a sve nam pute zatvaraju k pravoj izobraženosti i uljudnosti. Poglavarstvo jadikuje, da ga kmeti ne štuju i ne časte kao nekada, a pri tom nam se nadieva ime ščavi, te napija na gozbah i zabavah na propast Hrvatstva u Istri! Već se puti proganja one naše ljudi, koji ljube i šču svoje, nazivajući ih smutljivci i buntovnici, a pri tom zahtjeva, da se poštujec njihov tobožnji Pisino!

„Svoje brani, tudje poštuj.“ Mi nikad njihovi prijatelji, dok nam ne budu pravedni. Zovu nas smutljivci i buntovnici, jer branimo svoje, jer zahtjevamo ono što nas ide po Bogu i po ljudih. Presto im bilo vikati. Mi ćemo napredovati putem, kojim smo se uputili, te nećemo prestati, dok nestignemo k željenoj svrhi. Mi smo ljudi, a nismo njihovi najamnici ni robovi, kako bi htjeli. Oni će nas, istina, gđdim okom gledati, al se svaki dan sve to bolje vidi, da ima još na svetu ljudi, kojim srđeće bije za istinu i pravdu, pak će vremenom, ako Bog da, priznati i naše nastojanje oko izobraženja i prosvete.

Iz hrvatskog Primorja rujna mjeseca.

Koliko vidim, iz ovog se našeg kršnog Primorja redko kad oglasi po koji dopisnik u vašem cjenjenom listu, pa kako znam, da naš narod u ovom predelu uprav pohlepno čita „Našu Slogu“, tako sam se odvazio ovaj moj dopis skroz toli obljubljeni list obielodaniti.

Skoškim zakonom od 14. listopada 1874 našo pučko školstvo stupilo je u svoj novi život te zemlja svu svoju pažnju obratila na pučku školu i nje učiteljstvo.

Istim gore navedenim zakonom sve pučke škole, koje su pod starom upravom bile trorazredne sad su pretvorene u četverorazredne, ma bile one samo s jednom učiteljskom silom.

Sada dakle našoj školskoj djeci nije od potrebe izvan svoga mesta pohodjati IV. razred, kao je to prvo obično bilo, nego to sada bez ikakva troška kod kuće svaki imade.

Pobjavnim moram izjaviti, da pučanstvo ovog predela upravo svojski njeguje pučku školu, a tonu najbolji dokaz mogu navesti onaj, kad se je radilo u platežne razrede uvrstiti pučke škole, da si je hrvatski narod ovog Primorja u tom pravcu osvjetlao lice medju ostalimi u našoj domovini.

O dobroj volji i privrženosti, koju goji naš narod u Primorju napravi pučkoj školi, bi obavješćena po dottičnih svojih organih visoka kr. Žemaljska Vlada, i uvidjajući, kako se naš primorski narod posvećuje jedino ponorstvu i trgovini, evo nam početkom ove školske godine otvara u Bakru uz nautičku školu i *pripravni tečaj*.

Ovaj čim naše visoke kr. Žemaljske Vlade primorski je narod najvećim počitanjem i zahvalnošću do znanja primio ter isti podravatom ovim osokoljen, koliko mogoh doznati, u dobru će broju slati svoju djecu koja su dobrim uspjehom svršila IV. razred obće pučke škole, u rečeni *pripravni tečaj*.

Otvorenjem navedenog pripravnog tečaja naš primorski narod erpit će dvostruki korist. Prvo, djecu svoju siromašniji ljudi neće tako rekuć neku, kao to do sada običaj biaše, u daleki svjet odpravljati, nego svaki, koji je diete svoje naunio posvetiti pomorstvu i trgovini nakon bude svršilo IV. razred obće pučke škole, a da neizgubi niti jedne godine, upisat ga može u pripravni tečaj, gdje se u Bakru navlastito iz bližnjih občinah kao n. p. iz Praputnika, Krasice, Kukuljanova, Drage, Kostrene S. Barbare i sv. Lucije itd. zamoru dieca baš najjeftinije uškolati, jer svakog večera dapače mnogi i o podne mogli bi se hraniti kod kuće, a tim bi načinom roditelje malo troška stalo. Drugo, kad nam budu djeca obučavana po naših narodnih učiteljih i medju gradjani, koji su oduševljeni za sve ono, što je hrvatsko, nije straha, da će nam se otudjiti, kao što ja dobro poznam nekoju gospodu mlađe kapetane i poručnike, koji svršivši na Rieci realku i nautičku školu sada ništa drugo toliko nemiluju, koliko zauzešenost za talijančinom.

Promotriv indi ozbiljno stvar sada jedino od pučanstva zavisi, da bude uavedeni pripravni tečaj pohadjan što u većem broju.

Ako naša visoka kr. Žemaljska Vlada uvidi, da ove godine bude upisan dovoljni broj djece, tada računat možemo, da će se do godine otvoriti i drugi tečaj.

Ovo, kako može uvidit svaki, nije ništa drugo nego prvi kamen u temelju, na kojem će se postopice osnovati u Bakru štoga većeg, kao n. p. jedna *niža realka*.

Ovom prigodom vam javljam, da će se due 7. listopada t. g., kako već to javlja „Obzor“ i ostale novine, obaviti u Kraljevici izbor novog zastupnika na hrvat. saboru, i to poradi toga, što je conte Buratti, kao naš zastupnik, položio svoj mandat. Evo već dakle narod izbornog kraljevačkog kotara prisiljen je u ovoj periodi po treći put birati svoga zastupnika. Težko je to vjekovito biranje, ali toj sa svetog dužnosti zreo narod nesmije otinati, pa neće ni naš, nego će doći na birališće u podpunu broju, te birati svojega novoga zastupnika po svojoj najboljoj svjesti i savjeti.

Pljesniv kruh i pljesniva krma (živinska hrana).

(Piše E. T-or. u „Pučki Prij.“)

Dužnost je svakoga gospodara pod jesen paziti, da spravi suhu krmu. Koji ju spravi na vlažno-mjesto, ili pod prnjav krov, tomu će biti kasnije pljesniva. Nu znajmo da sve što je pljesnivo, a za hranu hoćemo da upotrebimo, to je otroveno. Pljesniv kruh, kao i pljesniva krma ima u sebi česticali škodljivih našoj domaćoj živini. A ipak imaju naše gospodarice osobito navadu da čim im kruh bude pljesniv, da tobože po zlu ne prodje, meću ga u napoj krmadi, ili ga drobe peradi. Pljesan (pljesnivoča) prouzrokuje griz ili nadutje truba, dristavici itd., ili čini, da se užgu crievci i potom da sledi smrt. Sto je pljesan dakle drugo nego li otrov, kada smrt prouzrokuje. A kako djeluje na ustroj? Pokvari živinske soke, a time upravo povod daje kojekakvim bolestim, kao što je užganje krví, groznica, krvni udarac, slezanska kuga itd. U bređe živine može prouzročiti prevrgnutje. Jedan je gospodar imao tri pljesniva ljibeća. Nesluteći na nikakvo zlo, izprao je pljesan i podao kruh konjom. Za tri sata dobili su konji dristavici i jedva da su hodati, kamo li voziti mogli. U štalu odvedeni, nehtjedoše jesti, već dobiše griz (koliku), i bolest se je na toliko pogoršala, da je sutradan u jutro jedan konj poginuo. Drugi konj nije toliko bolovan, i njega izličiše proti užganju. Kad su konja, što je poginuo, stali parati, pokazalo se užganje želudeca i crievci s proljevanjem sekrvice. Komad ostalog pljesnivog kruha bude iztražen

izbenu, nu nisu u njem našli nikakva otrova; kroz sitnozor (staklo koje kaže stvari velike), vidilo se, što se navadno u kruhu vidi, mukla brašno i mekinje, a lukujeće i pukotine ovoga kruha bile su pljesnju obasute. Od pljesni dake konj je poginuo, ona niješe taj otrov. Kažu gospodari, da čim konj više od 2 sunta pljesniva kruha pojede, mora već oboljeti; i ako je kruh u vinu namočen, da sledi brza i nagla smrt.

Hoćemo li riedko ili gusto pod jesen sijati.

Sada ćemo sijati ozimicu. Nije sve jedno, sijemo li gusto ili riedko. Riedko se može sijati samo u gnojnu, dobro porahleno tlo, a ne u iztrošeno i nevaljano obdjelano. U siromašno i iztrošeno tlo sij gusto, da množinom nadomjestiš ono, što slaboćom tla na bliski gubiš. Ako siješ ozimno zrno ranije, dok je još liepo vrieme, sij redje; ako siješ u kasno već doba, moraš sijati gustije. U obće, kada vidiš nepovoljne okolnosti, koje razvitku biljke prieče, uviek moraš sijati gustije.

Kako napreduje riedko, kako li gusto sijano zrno?

Riedko sijano zrno na dobroj i duboko oranoj zemlji brzo niće i tjeru u visoke stabljike; koren, stabalce, klas i zrnje pravilno i podpuno se razviju i nedagu se tako labko vjetrom prevalebiti. Usjevi se savršenije razvijaju, zato dozrievanju više vremena treba.

Gusto sijano zrno prije dozrieva; jerbo su pojedine biljke slabe; a čim slabija biljka, tim prije dozrieva. Gusto sijani usjevi rado so povale, jer je biljkam ticsan prostor, pa jedna drugoj branu krade; a jer hrane neimaju dosti, oslabe; uz to neima dovoljna zraka i svjetla, kojih treba stabaleu da otvrđene i ojača.

Treba li kod sijanja uzeti obzir na tlo?

I tlo mora gospodar pogledati prije nego unj sije. Težko tlo, osobito nesmrvljeno, treba više sjemena nego li lako; vlažno tlo, površno obdjelano, na kojem još mnogo trave nikue, treba mnogo sjemena, da travu uduši, jer bi inače trava nadjačala usjev; zemlji crnici, gnojenoj i brižno obdjelavanoj, netrebuje toliko sjemena koliko zemlji iztrošenoj.

Pucki Prijatelj.

Neukū Nauka.

Sredstvo proti kupusnjaku.

Kupus nam počeo ove godine bujno napredovati, ali nadošao neprijatelj — *Kupusnjak* (gusjenica), te nam osušetio sasvim našu nadu, jer je na nekojih mjestih sasvim kupus uništio.

S toga ti evo, vriedni poljodjelje, sredstvo, koje sam već i ja mnogo put pokusio i uviek sa dobrim uspjehom, naime:

Polj posadjene slogove sa vodom kišnicom, kojoj si pridodao nešto zeleni galice (kad raztop), koja se dobije skoro u svakoj ljekarni; ili: Posij po slogu po gdjejkoli struk konoplja pa ćeš umali opaziti, da gusenice od nekog mirisa bježe.

Ja sam ovo sredstvo već više puti pokusio na preporuku nekog umnog vrtlara, pa sam izkusio sve ono, što gori rekoh t. j. da bjeze gusenice od mirisa i konoplja.

Nikola Vešić gosp. činovnik.

Nekolike opomene našim stočarom i poljodjelcem.

Stočarstvo je temelj poljodjelstvu. Ovo je dvoje u tako tisnun medjusobnom savezu, da jedno bez drugoga nemože obastati. Tko nerazumi poljodjelstvo, taj nerazumi ni stočarstvo. Ako ti je do napredka tvojih usjevih, drži u redu tvoju stoku, jer je ona, koja daje biljni hranu, t. j. gnoj, osim što ti stoka daje i mlecko, meso, dlaku, kožu, papke itd.

Pri gojenju stoke (živine) drži se sledećih pravilah: 1. Oda-beri cilj za koju hoćeš da držiš stoku.

2. Prouči narav životinje.

3. Gledaj, da ti pasmine (race) što bolje budu, te nežali troška za to, jer glavnica u stoku uložena, liepo se plaća.

4. Sij travu, liepo goji livadu, jer od dobre hrane, dobar i gnoj; a kako ti stoki dadeš, onako će i ona tebi.

5. Nedrži množtvo blaga, nego samo onoliko, koliko vidiš, da ćeš kroz svu zimu obilno moći prehraniti.

6. Netjeraj mladu životinju na rad, dok se neobječa. To pazi i sa živinom skotnom.

7. Stoku hrani, čisti i nagledaj dobro, osobito skotnu i mladu, ažiži, da postigneš svrhu.

8. Neoduzimli skotu ono što mu je narav dala, t. j. neodbij ga od sise, dok sam neodstupi.

9. Nedrži blago, dok ostari; već ga prodaj il zakolji, čim vidiš, da je počelo malaksavati.

10. Nepuštaj ni pošto dobru pasminu iz rukuh, nego ju hrani, dok ti baš, što no rieč, nedogori svjećica do nokatah.

Pri gojenju marve nesustaj, ako ti svaka nepodje za rukom nego uztraj; radi i moli se Bogu, a on će sve nadoknaditi.

S. D.

ISTRANSKA ZIBANKA.

Spj. A. K.

Nini... nani... moje zlato,
Očice mi sklopi daj,
Nebom trepti zvezdah jato
I mjeseca trepti sjaj!

Ne straši se i ne plači:
S tobom mati je i Bog...
Titujaj, rasti, snom se jači,
Sladka nado srca mog.

Kad porasteš, diko moja,
U školu ćeš poći, haj!
Bistra bit će pamet tvoja,
Prvi bit ćeš, sinko moj.

Knjigu „našu“ znat ćeš cicuti,
Umom, tielom ćeš mi rast;
Knjigom sreća ćeš plemeniti,
Istri, meni bit ćeš čast.

Junaka ču te uzgojiti,
Rast ćeš kô u gori bor,
Trudom ćeš si čelo znojiti,
Rod ćeš ljubit i svoj dvor.

Pa kad zlotvor stane kleti
Svetinju ti gazit... oj!
Gnjev tvoj planut hoće sveti
I satrti pakla roj...

Istranom ćeš ponos biti,
Ljubit će te Istran-brat,
S tebe ču se proslaviti
Blaženom će svak me zvat!

Nini... nani... moje zlato,
Očice mi sklopi daj,
Nebom trepti zvezdah jato
I mjeseca trepti sjaj!

SVAŠTA PONEŠTO.

Sastao se mudrac i seljački dečarac, koji je čuo da se u bliznjoj varoši nalazi mudrac. Ode tamo pak u prisutnosti slušalaca zapita mudrača:

Kaži mi što je najbolje na svetu? — Dobar prijatelj, odgovori mudrac. — Nije istina, reče seljanče, dobra savjest!

Kdo je najmudriji na svetu? — Kdo najviše knjigah pročita. — Nije istina. Onaj, koji sam sebe pozna!

Kdo je najgluplji na svetu? — Kdo najmanje zna. — Nije istina. Onaj, koji se znauoši hvalisa!

Kakva je najveća slava na svetu? — Junaštvo u ratu. — Nije istina. Bit poniran i strpljav u nesreći!

Koja je prva zadaća u svetu? — Svjetom ravnati — Nije istina. Sam sobom vladati!

Kdo je najbogatiji na svetu? — Kdo ima najviše novaca. — Nije istina. Koji je s malim zadovoljan.

Koja je životinja najjača? — Slon. — Nije istina. Crv, koji raztaže i slona i čovjeka!

Koja živina piće najzrzavljajuće piće? — Riba, jer piće morsku vodu. — Nije istina. Buha, jer piće krv čovječju!

Zastidjen mudrač povikne: labko je pitati, al težko odgovarati. Deder ja ču tebe pitati, pa ćeš znati pošto je oka suvih šljivah.

Kaži mi, kdo je tebe toliko umudrio? — Priprost mojih roditeljih, odgovori seljanče.

Kako je velik svjet? — Tako velik, da ga samo Bog može obujmiti. Nu još ne tako velik, ko izpravnost umišljene mudrosti.

Visi li, stoji li il tura li u zraku svjet? — Koji ga obuhvaća, taj ga i drži.

Što je Bog radio prije no je radio svjet? — Pleo je bić da šiba izpravnost onih, koji poput tebe poštene ljudi zavajaju u napast!

Obćinstvo udari u pliesak, a selski mladić bude kao mudriji ovienčan lovorkom.

Književne vesti.

POZIV NA PREDPLATU.

Senj! — Komu da se pri tom imenu razne nenametnu misli? U komu da se neprobude kojekakve slike i uspomene iz davnje prošlosti, kad čuje rieč *Senj*? — *Senj!* Eto nam pred očima Jurije Šenjanina i Nikole Jurišića, Pavla Vitezovića i Petra Zrinjskoga. *Senj!* Gle Turakah pod njim, Uskokah na njegovih zidih a Mljetčanah pred njegovom lukom; gle! eno zasinuo uskočki nož a ziblju se mlijetačka vješala; gle biskupa Antuna de Dominisa, gdje sa jedanaest kanonikah pada pod Klišom; gle njegova sinovca Markantuna; gle Rabatine glave povrh vrata gradskoga kaštela; eno bijaj ga od sise, dok sam neodstupi.

kralja Bele IV., kako od Tatara bježi kroz Senj u Dalmaciju; a eno u crkvi sv. Franje grobovah senjskih janakih! Takove nam se slike redaju izpred očiju izrekav riječ Senj. Doista znamenit i zanimiv grad u hrvatskoj povijesti, kako to „Vienac“ reče u listku 32. broja. A što tek onda, da dobiješ u ruku štampanu povijest, toga zanimivoga grada?! Zato nije podpisani žalio truda ni muke, da prikaže svu prošlost grada Senja u knjizi. Napisao je njegovu topografiju i povijest, a sprijeća dodaо njegovu *fotografirani sliku* iz najnovije dobe. Obširnije i podpunije izradio je topografiju, što je štampana u ovogodišnjem programu senjske gimnazije i kojoj je „Vienac“ u listku 32. broja reče: „...čini nam se, da već ovaj početak sadržaje mnogo nova i zanimiva ob ovom, u našoj povijesti, teli zanimivom gradu.“ K tomu je dodao fotografiju grada Senja, te sve složio u jednu knjigu, koja će iznašati do osam štampanih stranica u maloj osmini, a sada pozivlje hrvatski svjet, da se predbroji na tu knjigu, koja je sigurno prva u svojoj vrsti u hrvatskoj literaturi. Knjiga „Topografija i povijest grada Senja sa njegovom slikom“ neće više stojati od 70 novčića; s toga se nuda podpisani, da joj hrvatski narod neće zatvoriti svojih vrata!

Tko sakupi deset predplatnika, dobiva jedanaestu za trud.

U Senju 14 Rujna 1876.

Prof. Mile Magdić.

Odskora je iznašao u Zagrebu Hrvatski Dom, knjiga, što ju pišu djaci mladog hrvatskog sveučilišta. Pročitav tu knjigu narađovasmo se rodu i domovini, vidivši, kako nam se spremaju vri težaci na domaće kujiževno polje. Ako se s jutra vidi, kakav će bit dan, onda gojimo najčvršću nadu, da će ono narodno odgojilište odhraniti mladiča, koji će u svojoj mužkoj dobi biti dika i ponos ciele hrvatske domovine. Knjiga je veoma zanimiva i baš ukusno štampana, a nestoji nego 1 l. Toga radi mi ju preporučujemo što toplije svim, koji su radi hrabriti i sokoliti ono mladenačko pregnuće, te upoznati se s budućim kujiževnicama svojega naroda.

U Tridentu u Tirolskoj iznašao je trudom i troškom nekojih hrvatskih rodoljubah talijanski prevod poznate pjesme Robinjica. Što ju je hrvatski napisao dubrovački kanonik Mate Vodopić. Svaki pojedinac i narod, valja toliko, koliko je poznat i cijenjen u svetu, pa je po nas veoma radostan pojav, što su se od neko doba i naše knjige počele prevadljati u razne tajde jezike.

Različite vesti.

* **Zvonimirovi kriesi.** Kad se slavi kakvo veselje, po granovih je navada, razsvjetliti od prozora do prozora kojekakvimi svjetlikama javne posebničke sgrade. Taj običaj drže i seljaci po vanjsčinah, samo što se tu nerazsvjetljuju knće, nego pale tako zvani kriesi po brdih i glavicah, da se što dalje vide. Dan 9. nastajućeg mjeseca oktobra jest preznamenit dan za svakoga Hrvata, koji zna, da se je taj dan prije osamsto godina krunio Zvonimir kralj hrvatski kraljevskimi znakovima, poslatimi mu od sv. Grigura pape VII. Toga radi baš nam je milo čuti, da se na više mjestih spremaju i naši domoljubni seljaci, da predvečer i večer toga znamenitoga dana proslave na svoj seljački način, paljenjem naime svojih starodavnih kriesova po hrvatskih brdih i glavicah. Slava Zvonimиру staromu kralju hrvatskomu! Živio njegov zakoniti nasljednik sretno vladajući Franjo Josip I.

* **Istranska željeznična počela je svoje redovite vožnje dne 20. prošloga Septembra.** Ona odlazi svaki dan iz Divače na 6 satih i 15 minutah u jutro, te prolazeći prieko Kozine, Hrpeljah, Podgorja, Rakitovića, Buzeta, Roča, Lupoglava, Čerovlja, Pazina i Sv. Petra u Šumi, stigne u Kanfanar u 10 sati i 25 minutah. Od Kanfanara jedan vlak otide u 10 sati 35 minut te prelazeći Zabronice, Vodnjan i Galižan dođe u Pulu na 11 sati 49 minut; dočim drugi vlak odlazeći iz Kanfanara na 10 sati 50 minut preko

Rovinjskog Sela dođe u Rovinj na 11 sati 55 minutah. Povratak pako toli iz Pule, koli iz Rovinja sledi u 1 sat po podne te stignući u 2 sata i 7 minutah po podne u Kanfanar prispie u Divaču na 6 sati i 42 minute.

* **Dohodci tršćanske gradske blagajne u prošloj g. 1875.** Bjehu f. 3 milijuni 539,113; troškovi pako f. 3 milijuni 718,493, radi česa potrošilo se prieko svega dobrodka f. 159,379. — Prošloga mjeseca Augusta uniše su u istu gradsku blagajnu slijedeće svote: f. 186,908 novčići, f. 2,171 novčići, f. 1,471 novčići, 55 mesarine. Gradska poreznica je toga mjeseca njezina f. 81,008 novčići, 59 danka i taksah za račun gradske blagajne, f. 239 novčići, 68 za račun razteretne blagajne, a f. 37,420 novčići, 60 danka za račun državne blagajne — tím svega skupa f. 118,665 novčići. Prošlih je godina svega toga bilo mjesečno mnogo više.

* **Promjene u tršćansko-koparskoj biskupiji.** Č. g. Martin Vodir župnički pomoćnik crkve sv. Antona novoga u Trstu prešao je u ljubljansku biskupiju; č. g. Martin Gomilšak župnički pomoćnik u Radknecburgu Sekovske biskupije bje imenovan župničkim pomoćnikom i njemačkim propovjednikom kod Sv. Antona novoga u Trstu; č. g. Ivan Ivic bje imenovan upraviteljem grizinjanske župe; č. g. Martin Šote-Sumberac župnički pomoćnik u Žminju ide za župnički pomoćnik u Tinjan; č. g. Ivan Černe župnički pomoćnik crkve sv. Jakova u Trstu ide za župničkog pomoćnika u Sv. Anton novi; č. g. Ivan Skabar župnički pomoćnik u Miljah ide za župničkog pomoćnika u Sv. Jakov u Trstu; č. g. Daris učitelj i kapelan blagdanjski u Piranu ide za župničkog pomoćnika u Milje.

* **Gorički gluho-njemci.** U zemaljskom zavodu gluhenim za Goricu i Istru bilo je koncem prošle školske godine 95 pitomaca, među kojima 58 mužkih i 37 ženskih.

* **Hrvatski generali.** Nj. Veličcar i kralj Franjo Josip polazeći iz Feldsberga od vojničkih vježbah, izdao je 7 pros. mjeseca na feldmaršala Albrehta ručno pismo, kojim izražaje ukupno vojski svoje zadovoljstvo nad uspjehom vježbah, a po imenu spominje hrvatske generale divizionera podmaršala grofa Pejačevića i zapovednike korova feldzeigmistere barune Maročića i Filipovića, izričić im za njihov izvrstanu rešenju zadatka, za njihovu revnost i uztrajnost previsoko svoje priznanje. Oprastajuće se s vojskom, Nj. Veličanstvo stisnulo je ruku samu Hrvatima Maročiću i Filipoviću.

* **„Europejska sramota“** zove se knjiga, što ju je napisao glasoviti franceski novinar, Emil Girardin, u kojoj govori o turskoj vlasti i njezinu obstanku u Europi.

* **Turska odlikovanja.** Mooga gospoda rusku, njemačku, englesku i talijansku, što bijahu odlikovana redom „Medjidje“ i drugimi turskim igralkama, da su ta odličja poslala Turkoj natrag radi okrutnosti i divljačta, što su počinili zvierovi turski u sadašnjem ratu. Neka pako plemenita engleska gospodjica da je poslala odboru, što sabire milostinju za sirotčad bugarsku, više komada draga kamenja od velike vrijednosti, što je ona poskidaala sa raznih odličja, koje bijaše dobio njezin pokojni otac od turske vlade, rekav, da neće da drži u svojoj kršćanskoj kući uspomene, što dolazi iz turskih rukuh, okupanih u kršćanskoj krvi.

* **Ovogodišnji prirod svega žita u austro-ugarskoj carevini po Dru. Leinkanfu ovakav je:** 1) Pšenice urodilo je u zemljah krune ugarske 800,000 hektolitarah manje, a u Cislajtaniji za 3 milijuna hektolitarah više nego li u običnoj podobroj godini; 2) Raži urodilo je u Ugarskoj za 1 milijun i 600,000 hektolitarah a u Cislajtaniji za 300,000 hektolitarah manje nego li se dobiva u običnoj dobroj godini; 3) Ječma urodilo je u Ugarskoj za 1 mil. i 300,000 hektolitarah više, a u Cislajtaniji za 1 mil. više; 4) Najbogatiju razliku čini ove godine zob, koje se u Ugarskoj naželo ove godine za $2\frac{3}{4}$ milijuna a u Cislajtaniji za $2\frac{1}{4}$ milijuna hektolitarah više.

* **Najjači top (kanun).** — Prošlih danah bačeno je iz velikoga topa u Woolwichu, u Engleskoj, zrno od 1400 funti. U naboju otislo je 340 fanti baruta (praha). Da se vidi snaga (inoč) topa, pomnožan je barut, te su paljeni naboji od 350, 360 i 370 funti baruta. Tolikoga zrna ni tolikom snagom nije bacao jošte nijedan top, a još se snaga može povećati.

Ték Novacah polag Borse u Trstu

od 16—30 Septembra 1876.

NOVCI	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	—
Carski dukati (cockini)	5.82	—	5.87	5.82	—	5.97½	5.79	—	5.77	5.77	5.76	5.78	—	5.79	—	
Napoleoni	9.73	—	9.75½	9.70½	9.66½	9.69	9.67½	9.63	—	9.67	9.67	9.68	9.68	—	9.73½	—
Lire Ingleske	—	—	12.31	12.31	—	12.23	12.22	12.17	—	—	—	—	—	—	—	
Krebro prid (aggio)	102.50	—	102.75	102.65	102.75	102.50	102.50	102.50	—	102.50	102.75	102.65	102.50	—	102.85	—